

Tartalom

1. A turizmus-szatellitszámlák értelmezése.....	3
2. A szatellitszámlák alakulása.....	3
2.1. A turizmus főbb jellemzői.....	4
2.2. A külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai	4
2.3. A magyar lakosság belföldi turisztikai kiadásai	5
2.4. A külföldiek és a magyar lakosság magyarországi turisztikai kiadásai.....	5
2.5. A külföldre utazók turisztikai kiadásai.....	6
2.6. A turizmus és más ágazatok termelési számlái	7
2.7. Vállalkozások a turizmusra jellemző ágazatokban.....	8
2.8. Foglalkoztatottság a turizmusra jellemző ágazatokban.....	9
2.9. Bruttó állóeszköz-felhalmozás a turizmusra jellemző ágazatokban	10
3. A turisztikai ágazatok teljesítményének hatása a nemzetgazdaság egészére (multiplikátorhatás)	10
4. Nemzetközi összehasonlítás	11
5. Mellékletek.....	13
5.1. Összefoglaló adatok	13
5.2. Turizmus-szatellitáblák listája.....	13
5.3. A turisztikai ágazatok kategóriái.....	14
5.4. Fogalmak.....	15

Táblák

Turizmus-szatellitszámlák, 2016

Tourism satellite accounts, 2016

Turizmus-szatellitszámlák, 2017

Tourism satellite accounts, 2017

Módszertan

Methodology

Elérhetőség

1. A turizmus-szatellitszámlák értelmezése

A turizmus olyan különleges tevékenység, amely rengeteg résztvevőt vonz. Egyfelől tekinthető szórakozásnak, amennyiben a tengerparton nyaraló vagy egy idegen város utcáin sétáló emberek szemével nézzük. A konferenciák résztvevői inkább a tudományos tevékenység részének mondhatnák, míg az üzleti vacsoráról a szállodájába siető üzletember az üzleti tevékenység velejárójának. Sokan kelnek útra egészségmegőrzés céljából vagy azért, hogy valamilyen kezelésen vegyenek részt, esetleg nyelvtudásukat csiszolják. Mindezen tevékenységek közös vonása, hogy hozzájárulnak a gazdaság teljesítményéhez, a küldő és a fogadó országban egyaránt.

Ennek megfelelően a turizmusnak a magyar gazdaságra is komoly hatása van, a jelentőségére vonatkozó megbízható és komplex adatok kidolgozása és mérése az elmúlt évek legizgalmasabb módszertani fejlesztései közé tartozik. A jelenleg érvényes eljárás, amelyet a nemzetközi szervezetek használnak, összhangban áll a magyarországi nemzeti számlákkal és azzal a részletes statisztikai számvetési kerettel, amelyet Turizmus Szatellit Számláknak nevezünk. Ez a rendszer lehetővé teszi a magyar turisztikai szektor kulcsfontosságú adatainak értékelését, például a jövedelemre és a foglalkoztatásra gyakorolt hatásokon keresztül. Az előállított szám adatok alapján bemutatható a turizmus gazdasági jelentősége és összehasonlítható a többi gazdasági területtel.

A táblázatok a nemzetközi szervezetek – az ENSZ Turisztikai Világszervezete (UNWTO), az ENSZ Statisztikai Divíziója (UNSD), a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) és az Európai Unió Statisztikai Hivatala (Eurostat) – ajánlásainak figyelembevételével készültek, ezáltal más országokéval is összehasonlíthatóak mind tartalom, mind felépítés szempontjából. Az UNWTO (<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419876>) és az OECD (<http://www.oecd.org/cfe/tourism/oecd-tourism-trends-and-policies-20767773.htm>) publikált összefoglaló adatokat ebben a témában, amelyben a tagállamok legutolsó elérhető adatait tették közzé.

2. A szatellitszámlák alakulása

A turizmus nem önálló szakágazat, hanem több, releváns ágazat részeként jelenik meg. Ezért alakult ki a turizmus-szatellitszámlák rendszere, amely a nemzeti számlák módszertanát, meghatározásait és osztályozásait alkalmazza, és amelyek használatával kimutatható a turizmusra jellemző ágazatok kibocsátásának és hozzáadott értékének aránya a teljes nemzetgazdaságon belül. A nemzetközi ajánlásoknak megfelelően a következő tevékenységek tartoznak a turizmusiparba: szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, vasúti, közúti, vízi, illetve légiforgalmi személyszállítás, személygépjármű-kölcsönzés, utazási irodák, utazásszervezők és egyéb foglalási tevékenységek, kulturális szolgáltatások, sport- és szabadidős tevékenységek.

2017-ben a teljes nemzetgazdaság bruttó kibocsátásán belül a turizmusra jellemző tevékenységek aránya 6,5, a multiplikátor¹⁾ termelési hatásokat is figyelembe véve 10% volt. A turizmus multiplikátorhatás nélküli aránya 2010 óta 1,1 százalékponttal emelkedett, azaz a turizmus teljesítménye a gazdaság teljesítményéhez képest nagyobb mértékben nőtt. A turizmushoz köthető ágazatok hozzáadott értékének aránya a nemzetgazdaság egészének 6,7%-a volt, ez a tovagyrűző hatással együtt 11%-ot jelent, ami még jelentősebben, 1,3 százalékponttal javult.

A turizmus foglalkoztatottságra gyakorolt halmozódó hatásait is becsülni tudjuk. 2017-ben az egyenértékesített létszám aránya a turisztikai ágazatokban 9,6% volt, ami a 2010-es bázishoz viszonyítva 0,9 százalékponttal magasabb foglalkoztatotti arányt jelent. Az ágazatonkénti létszám-/kibocsátásarányok és az output multiplikátorindexek alapján a turizmus közvetlen és közvetett módon összesítve a nemzetgazdasági foglalkoztatottak 13%-át adta.

¹⁾ A multiplikátorszorzók számítását a KSH az Ágazati Kapcsolatok Mérleg számításokkal egy időben frissíti. Ennek következtében a turizmusra vonatkozó multiplikátorindexek jelenleg a 2015. évi végleges adatokkal módosulnak. A multiplikátorindexek a 3. fejezet táblázatában találhatók.

2.1. A turizmus főbb jellemzői

2017-ben a turisztikai céllal hazánkba érkező **külföldiek** 22 millió **utazást** tettek, 4,3%-kal többet, mint az előző évben. Ezek több, mint harmada egynapos utazás volt, amelyek száma 3,8, míg a többnaposoké 4,7%-kal nőtt. A 61 millió vendégéjszakát eltöltő, turisztikai célú külföldi látogató 75%-a szárazföldi (személygépkocsival, vasúton, buszon), 24%-a légi (menetrendszerű és charterjáratokkal), 1%-a vízi **közlekedési eszközt választott**. A több napra, repülőgéppel érkezők száma nőtt, míg a vízi és szárazföldi eszközökkel érkezőké csökkent.

2017-ben a lakosság 14 millió többnapos, turisztikai **belföldi utazást** tett, 44 millió éjszakát eltöltve a lakóhelyétől távol. A hazai lakosok 2016-hoz viszonyítva közel 2,7%-kal többet utaztak, az eltöltött éjszakák száma viszont kis mértékben csökkent.

2017-ben a **lakosság** 17 millió utazást tett **külföldre**, 8,2%-kal többet, mint az előző évben. A többnapos turisztikai utazások száma meghaladta a 6,8 milliót, az egynapos utazásoké pedig a 10 milliót. Az eltöltött vendégéjszakák száma 17 millió volt, 0,9%-kal kevesebb, mint 2016-ban.

A 2010-es adatokkal összevetve a külföldi látogatók beutazásai 2017-ben közel kétharmadával emelkedtek, ezzel együtt az általuk eltöltött vendégéjszakák száma „csak” harmadával nőtt. A magyarok kiutazásainak száma negyedével emelkedett, míg az általuk eltöltött vendégéjszakák száma 5,2%-kal csökkent a tartózkodási idő rövidülése miatt.

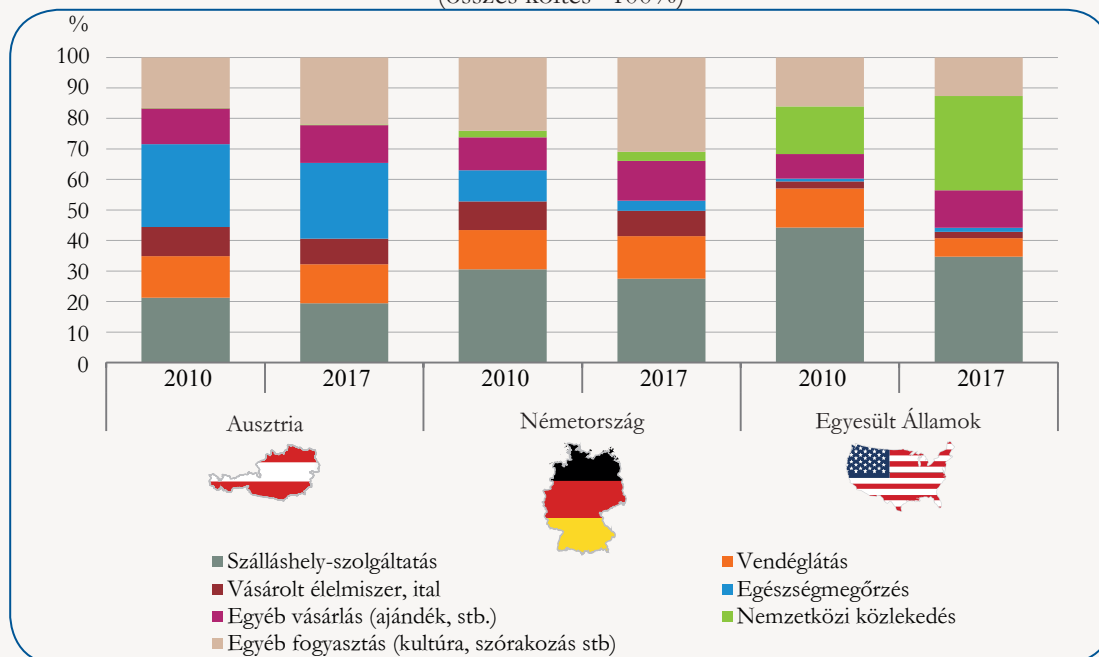
2.2. A külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai

A **külföldiek** magyarországi turisztikai kiadásai 2017-ben 1386 milliárd forintot tettek ki, az előző évhez képest folyó áron 7,3%-kal többet. Kiadásainak közel fele három ágazatban jelentkezett, a szálláshely-szolgáltatásban, a vendéglátásban és a légiforgalmi szállításban. A több napra látogatók költségei emelkedtek, a legnagyobb mértékben a sport- és szabadidős tevékenység bevételei bővültek. A jelentősebb ágazatok közül a kulturális szolgáltatások bevételei 11, a közúti személyszállításé 8,0, a szálláshely-szolgáltatásé 7,6%-kal nőttek. Az egy napra érkezők kiadásai több, mint tizedével emelkedtek, mivel a külföldiek jelentősebb mértékben vették igénybe a gyógyfürdő szolgáltatásokat, illetve többet áldoztak a sport- és szabadidős tevékenységekre.

2017-ben a külföldiek költségei 2010-hez képest kétharmadával emelkedtek, hosszú távon is az említett ágazatokban nőttek jelentősen a kiadások.

1. ábra

Főbb származási országok költségi szerkezete
(összes költség=100%)

Magyarország **legfőbb külföldi turisztikai partnerei Németország, Ausztria és az Egyesült Államok**, a kiadások háromtizedét e három ország turistái adták. A Németországból érkezők kiadásai 2017-ben csökkentek az előző évhez képest, leginkább az egészségmegőrzési kiadásai csökkenése miatt. Az Ausztriából és az Egyesült Államokból idelátogatók többet költöttek szálláshelyi szolgáltatásokra és szórakozásra, mint előző évben.

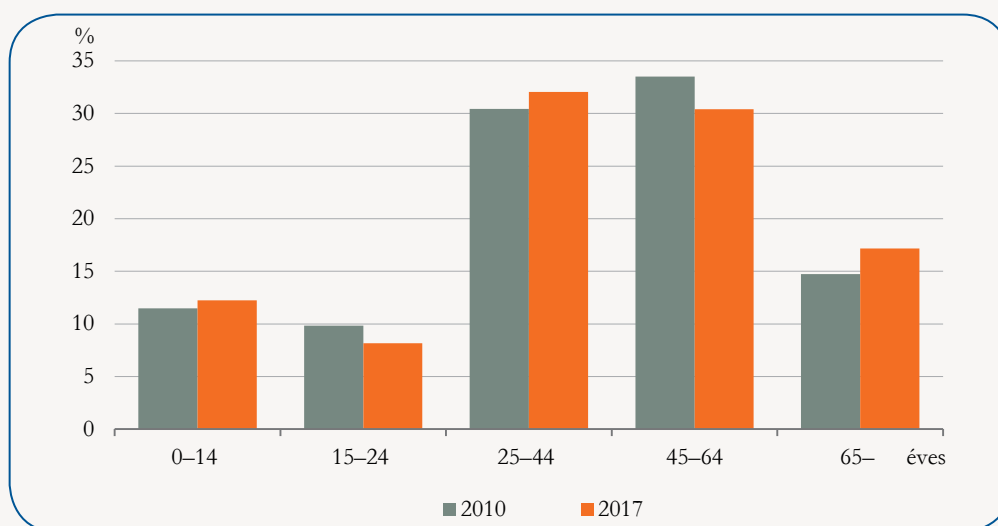
2.3. A magyar lakosság belföldi turisztikai kiadásai

A magyar lakosság hazai turisztikai kiadásainak 76%-a belföldi, 24%-a külföldi utazásokhoz kapcsolódott.²⁾ 2017-ben a 615 milliárd forint összegű belföldi kiadások értéke 8,7%-kal emelkedett az előző évhez képest. Az utazások résztvevői kevesebbet költöttek közúti személyszállításra, ellenben többet fizettek szálláshelyért és vendéglátásért. A külföldre kiutazó magyarok jelentősebb összegeket még az utazásokat megelőzően a légi személyszállítás, illetve utazási irodai szolgáltatásokra adtak ki.

2010-hez viszonyítva a belföldi utazási kiadások 2017-ben 13%-kal emelkedtek, a már említett szálláshely- és vendéglátás szolgáltatások mellett a sport- és szabadidős tevékenységre is többet költöttek a magyar utazók. A hétvégi típusú utazásokra legtöbbször rokon, ismerős meglátogatása miatt került sor, így ezek jellemzően alacsony turisztikai költséssel jártak. A többnapos belföldi utak kiadásaiban egyre nagyobb számban vesznek részt és költenek az idősebb korosztály tagjai.

2. ábra

A magyar lakosság kiadásainak megoszlása a többnapos belföldi utazásokon korosztályok szerint

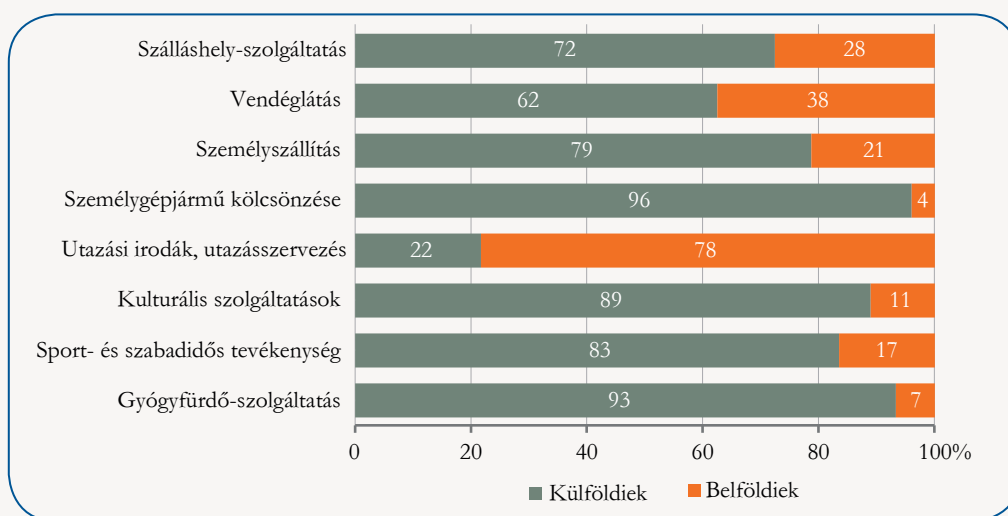
2.4. A külföldiek és a magyar lakosság magyarországi turisztikai kiadásai

2017-ben a **külföldiek** és a **magyar lakosság** magyarországi turisztikai kiadásainak összege 2001 milliárd forint volt, 7,7%-kal több, mint az előző évben, és 46%-kal több, mint 2010-ben. A hazai turisztikai fogyasztás 69%-át a külföldiek turisztikai költsége adta. A két legjelentősebb tétel, a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás összesített részesedése meghaladta a kiadások harmadát. A turisztikai fogyasztás több mint egytizedét személyszállításra költötték, amelynek túlnyomó többségét a légiforgalmi személyszállítás teszi ki. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren összesen 13 millióan fordultak meg, 14%-kal meghaladva a 2016-ban mért forgalmat.

²⁾ Módszertani változás: 2015 tárgyévtől a belföldi turisztikai utazásokra vonatkozó adatgyűjtés újonnan bevezetett kérdései alapján kerül becslésre.

3. ábra

A magyarországi turisztikai fogyasztás megoszlása a látogatók csoportjai szerint, 2017

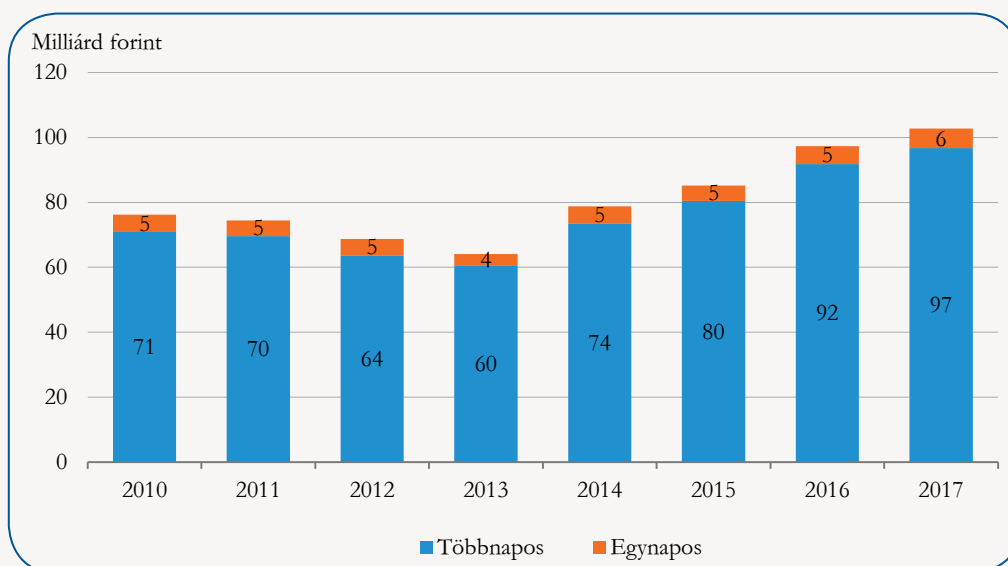
2.5. A külföldre utazók turisztikai kiadásai

2017-ben a turisztikai céllal **külföldre látogatók** 754 milliárd forintot költöttek a határon túl, az összes kiadás 80%-a a többnapos utak résztvevőitől származott. A külföldön megvalósult turisztikai kiadások összege folyó áron 9,6%-kal emelkedett az előző évhez viszonyítva. A többnapos utazásokra fordított kiadások jelentős növekedése a szálláshely- és sportszolgáltatásokhoz kapcsolódó utazásokkal függ össze. Az egynapos látogatások költségei is jelentősen emelkedtek, a vendéglátásban tizedével többet költöttek a magyarok. Az egynapos turisztikai célból utazók a szomszédos országokat keresték fel, ezek közül a legnépszerűbbek Ausztria és Szlovákia voltak, míg a több napra, turisztikai célból utazók a két előbbi mellett Németországba és Romániába utaztak.

A külföldi költségek 2017-ben mintegy felével emelkedtek 2010-hez viszonyítva, a légiforgalmi személyszállításra, valamint a sportra és szórakozásra fordított kiadások jelentősen nőttek a külföldre látogatók körében. A szálláshely és vendéglátás ágazat bevételei is több, mint harmadával bővültek, míg az utazásszervezővel történt kiutazásoké csökkentek.

4. ábra

A külföldre utazók turisztikai kiadásai a vendéglátás ágazatban

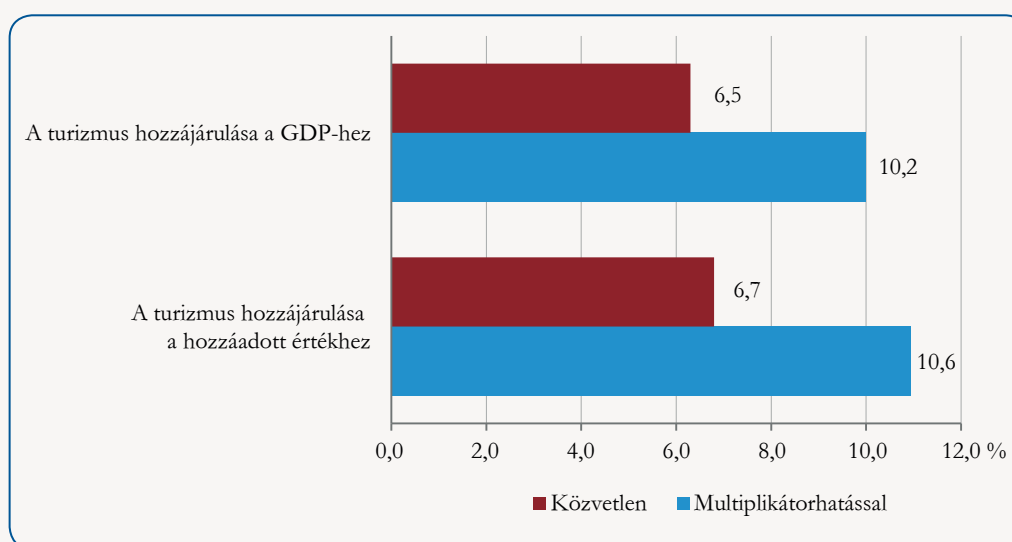
2.6. A turizmus és más ágazatok termelési számlái

A turizmus-szatellitszámlák egyik célja a kulcsfontosságú makrogazdasági mutatók turizmussektorra történő kiszámítása. A kibocsátás és a hozzáadott érték segítségével meghatározható, hogy mekkora a turizmussektor nagysága és közvetlen gazdasági hozzájárulása a nemzetgazdasághoz. A turizmus-szatellitszámlák (lásd melléklet [Turizmus-szatellitszámlák, 2017](#) 5–6. tábla) szerkezete követi a nemzeti számláknál alkalmazott ágazati keresleti-kínálati mátrixét.

A turizmus-specifikus ágazatok a termelésbe begyűződő kapcsolatok révén további kibocsátást generálnak a gazdaságban. Ezeknek a hatásoknak a nagyságát multiplikátorindexek segítségével lehet kiszámítani, így egy adott ágazatra vonatkozóan lehetőség van a tovagyűrző hatást felmérni. (Részletesen a 3. fejezetben fejtjük ki.) **2017-ben a turizmusra jellemző ágazatok kibocsátása** alapján 4959 milliárd forint volt, 11%-kal több, mint 2016-ban. Az összes folyó termelőfelhasználás (piaci beszerzési áron), azaz a termeléshez felhasznált termékek és szolgáltatások értéke 2743 milliárd forintot tett ki, így a turisztikai ágazatok összes hozzáadott értéke alapján 2216 milliárd forint volt.

5. ábra

A turizmus főbb makrómutatói, 2017

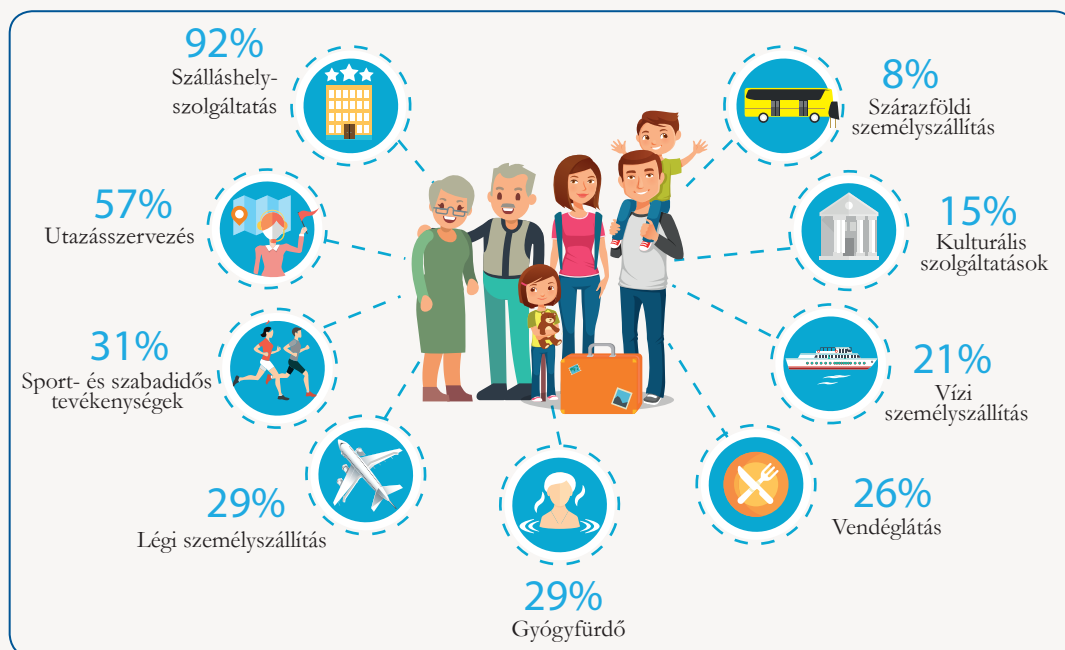
A turisztikai szektor két fő ágazata, a szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás együtt a hazai termelés mintegy 2,0%-át adta.

A turizmus-specifikus tevékenységek típusainál különböző lehet az általuk létrehozott összes teljesítményből a turisták által igénybe vett hányad. A szatellitszámlák segítségével a hazai turisztikai fogyasztás összehasonlítható a turisztikai ágazatok kibocsátásával, és így kiszámolható a turizmus aránya az egyes ágazatokban. A szálláshely-szolgáltatás esetén 90% feletti, más szolgáltatásoknál azonban ez jóval kevesebb, így például a vendéglátásnál csupán 26%.

A szatellitszámlák összeállítása során tíz ágazatot nemzetközileg meghatároztak, ezek biztosítják az összehasonlíthatóságot más országokkal, a további ágazatok országonként eltérhetnek.

6. ábra

A turisták által igénybe vett hányad az egyes turizmuspecifikus ágazatok tevékenységéből, 2017*

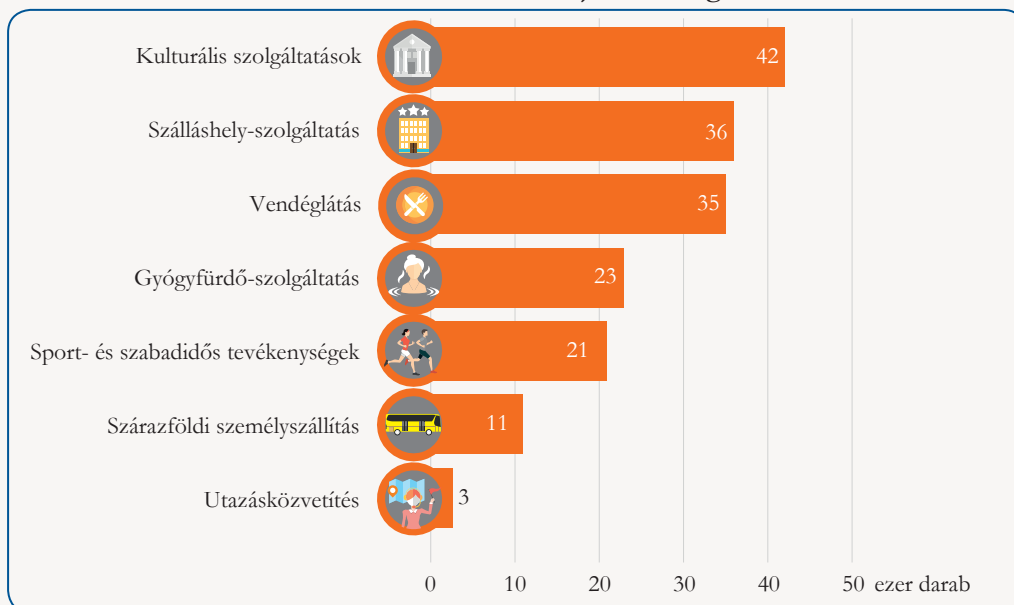
* Becsült, előzetes adatok.

2.7. Vállalkozások a turizmusra jellemző ágazatokban

2017-ben a turizmusra jellemző ágazatokban a **vállalkozások** száma 2,0%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva, számuk a nemzetgazdaság tizedét adta (181 ezer). A szálláshely ágazatban 1912-vel, a kulturális ágazatban 1821-gyel több vállalkozást regisztráltak, mint előző évben. Tovább csökkent a vendéglátóipari egységek száma, több, mint 1000 vállalkozással kevesebbet tartottak nyilván. A csökkenés nagyrészt a kis létszámú (1–4 fős) vállalatokat érintette, míg a nagyobb (20 fő feletti) cégek száma gyarapodott. A vállalatok kétharmadának átlagos foglalkoztatotti létszáma 1 és 4 fő között volt, 3,1%-a pedig 5–9 főt alkalmazott. 2010-hez képest a turizmus ágazataiban működő vállalkozások száma több, mint tizedével gyarapodott, a kulturális és a gyógyfürdő ágazat bővülése mellett az autóbérléssel foglalkozó cégek száma is negyedével nőtt.

7. ábra

A vállalkozások száma a turizmusra jellemző ágazatokban, 2017

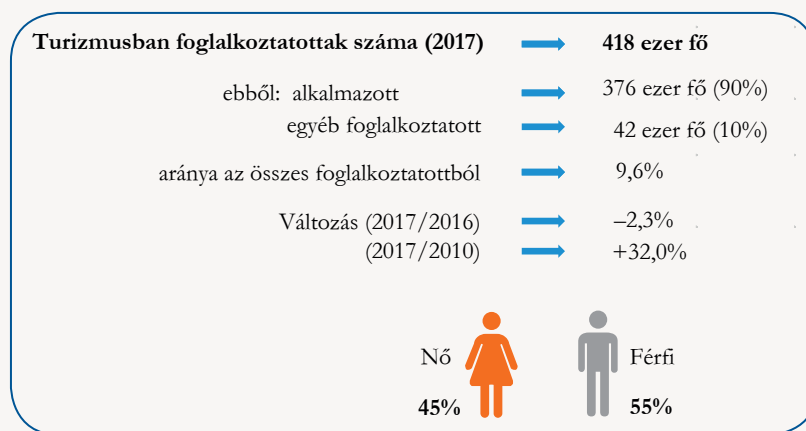
2.8. Foglalkoztatottság a turizmusra jellemző ágazatokban

A turisztikai ágazatok foglalkoztatottsági adatai között a betöltött állások és a ledolgozott órák száma, valamint az egyenértékesített létszámmutatók jelennek meg. A turizmus-szatellitszámla foglalkoztatási adatai a nemzeti számlák módszertani rendszerével összhangban vannak. Számba veszik a foglalkoztatottság valamennyi formáját, így a fő- és további tevékenységeket, azon belül a teljes és részmunkaidős foglalkoztatottságot. A turizmus jellemzően olyan ágazat, amelyben sokszor nem tipikus foglalkoztatási formákban (pl. főtevékenységként, teljes munkaidőben) dolgoznak, ezért a reális kép kialakításához ezt is figyelembe kell venni.

2017-ben a turisztikai ágazatokban betöltött állások száma 418 ezer volt, 2,3%-kal alacsonyabb az előző évinél. A turizmusban betöltött állások aránya a nemzetgazdaságban foglalkoztatottak kevesebb, mint tízrészét tette ki, túlnyomó többségük alkalmazotti státusban volt.

8. ábra

A turizmusban foglalkoztatottak, 2017

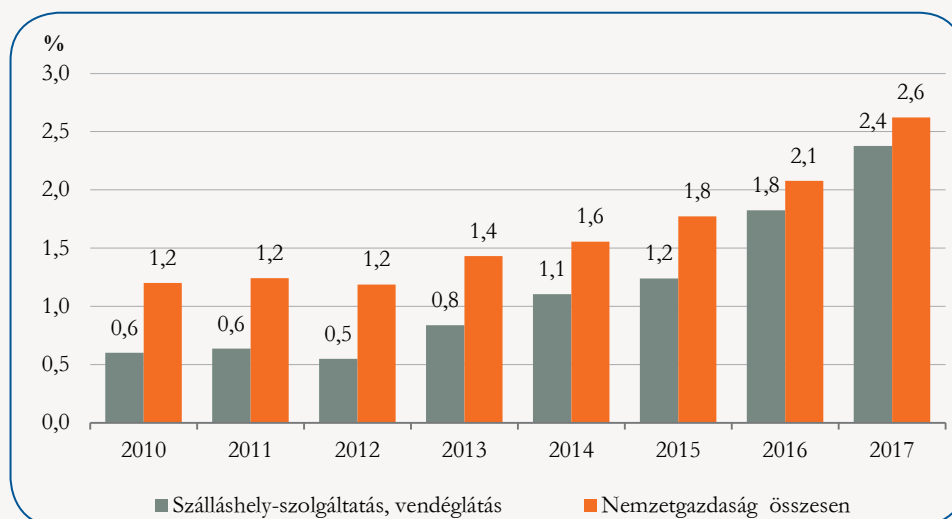

A turizmusban foglalkoztatottak több mint egyharmada a vendéglátásban dolgozott, 14%-a a közúti személyszállításban, 9,4%-a a kulturális, illetve 9,0%-a a szálláshely szektorban tevékenykedett. 2017-ben létszámbővülés a szálláshely, illetve a szállítási szolgáltatások területén figyelhető meg. 2010-hez viszonyítva mintegy harmadával nőtt a turizmusban dolgozók száma.

2017-ben éves átlagban a munkáltatók már közel kétszer annyi álláshelyet jelentettek a nemzetgazdaságban, mint 2014-ben, az adatok a kielégítetlen munkaerő-kereslet további növekedését jelzik.

9. ábra

Üres álláshelyek aránya a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatban és a nemzetgazdaságban

2.9. Bruttó állóeszköz-felhalmozás a turizmusra jellemző ágazatokban

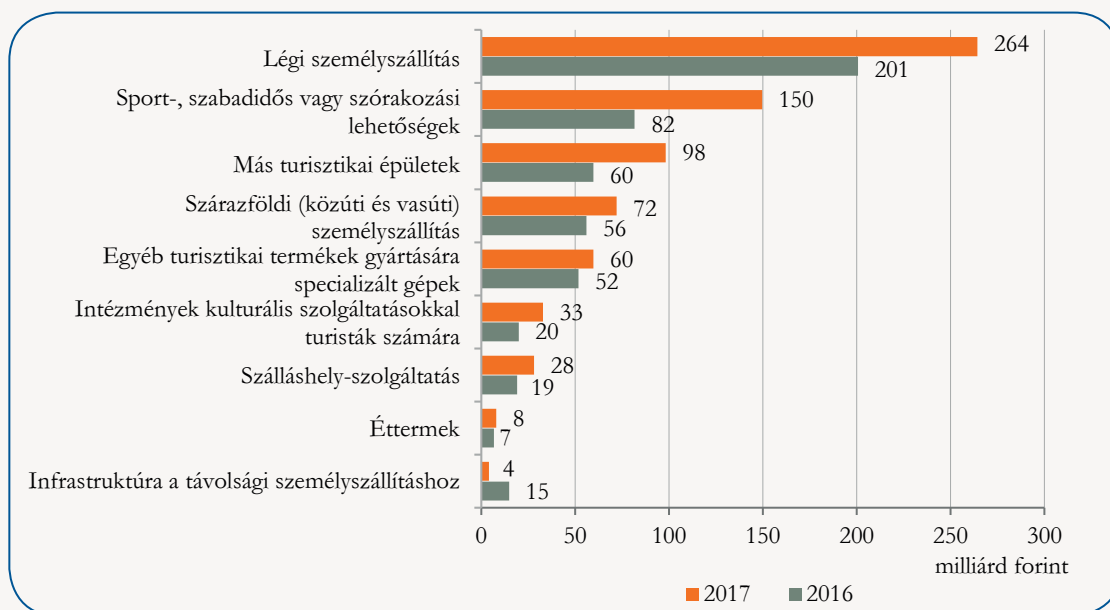
A turisztikai ágazatokban megvalósuló bruttó állóeszköz-felhalmozás adatok jellemzik az ágazat beruházásait, főbb bontásai a turisztikai állóeszközök típusai szerint történnek. A felhalmozási adatok a nemzeti számlák ágazati bontású adatain alapulnak.

2017-ben a turisztikai ágazatokban a turisztikai célú bruttó állóeszköz-felhalmozás 717 milliárd forintot tett ki, folyó áron 40%-kal többet, mint 2016-ban. A sport- és szabadidős szolgáltatásokkal kapcsolatos állóeszközök beruházása 83%-kal emelkedett, a kulturális intézményeké mintegy kétharmadával nőtt. A korábban húzóágazatnak számító szálláshely-szolgáltatás bruttó állóeszköz-felhalmozása is erőteljesen nőtt, visszaesés egyedül a távolsági személyszállítás esetében tapasztalható. 2016-ban a 2007–2013-as uniós periódus befejeződése a beruházások jelentős visszaesését eredményezte. 2017-ben viszont újra nőtt a befektetési tevékenység, a kkv-szektor felé történő kamatkedvezményes programok bevezetése miatt is (Piaci Hitelprogram, Növekedési Hitelprogram), így a lakásberuházások és az egyéb ingatlanfejlesztések is lényegesen emelkedtek.

Az utóbbi évek jelentős turisztikai beruházásainak következtében a bruttó állóeszköz-felhalmozás a 2010-es bázisévhez viszonyítva triplájára emelkedett. A személyszállítás különböző (légi, közúti és vasúti) módozataiban, valamint a sport- és szabadidős építmények beruházásaiban átlag fölötti növekedés volt megfigyelhető.

10. ábra

Bruttó állóeszköz-felhalmozás a turisztikai állóeszközcsoporthoz

3. A turisztikai ágazatok teljesítményének hatása a nemzetgazdaság egészére (multiplikátorhatás)

A turizmus-specifikus ágazatok multiplikátorai azt jelzik, hogy egy adott ágazat egységnyi végső felhasználási célú kibocsátása – a termelésbe begyűződő kapcsolatok révén – milyen mértékű bruttó kibocsátást generál a gazdaság egészében. A mutató a turizmus-specifikus ágazatok összes tevékenységére vonatkozik, nem kizárólag a turizmus-költséghez köthető tevékenységekre. Ezen kívül van számos olyan, a turizmushoz köthető költség is, amely nem ezekhez a specifikus ágazatokhoz kapcsolódik. A turizmus nemzetgazdasági jelentőségének növekedését a hazai termelés mellett az import növekedése is segíti. Ágazatok szerint is különböző lehet a tovaggyűződő hatás oka, mivel a globalizáció terjedésével az import befolyása egyre nő.

2. tábla

**A turizmus-specifikus ágazatok multiplikátorindexei
(a 2015-ös revidált ágazati kapcsolatok mérlege alapján)**

Turisztikai ágazatok	Output multiplikátor ^{a)}
1. Szálláshely-szolgáltatás	1,73
2. Vendéglátás	1,73
3. Helyközi vasúti személyszállítás	1,45
4. Egyéb szárazföldi személyszállítás	1,45
5. Tengeri és belvízi személyszállítás	1,31
6. Légi személyszállítás	1,10
7. Személyszállító eszközök kölcsönzése	1,28
8. Utazásközvetítés, -szervezés, egyéb foglalkozás	1,25
9. Kulturális szolgáltatások	1,45
10. Sport- és szabadidős tevékenységek	1,55
11. Gyógyfürdő-szolgáltatás	1,28
12. Szállítást kiszolgáló tevékenység	1,42
Összesen	1,57
Foglalkoztatottság	1,30

^{a)} Leontief-inverz módszer alapján.

A turisztikai ágazatok átlagosan 1,57 egységnyi bruttó termelést generáltak 2015-ben. Az indexek jelentése szerint egy egységnyi szálláshely-szolgáltatás iránti kereslet 1,73 egységnyi bruttó termelést generál a nemzetgazdaságban, ami megegyezik a vendéglátás tovaggyűrűző hatásával, ezt követi a sport- és szabadidős szolgáltatások indexe (1,55). A legkisebb multiplikátorhatás a személyszállító eszközök kölcsönzése, a gyógyfürdő-szolgáltatás és a légi személyszállítás ágazatokban figyelhető meg, ahol egységnyi kereslet mindössze 1,28–1,28, illetve 1,10 termelési egységet eredményez a nemzetgazdaságnak. Összehasonlítva a 2010-es multiplikátorindexekkel, a személyszállítási kölcsönzés kivételével minden területen kismértékű csökkenés figyelhető meg. A foglalkoztatottsági multiplikátorindex jelentése, hogy a halmozott kibocsátáshoz mennyivel több foglalkoztatotti létszám tartozik. Ez az index 1,30 értéken stagnált a 2010-es adathoz képest.

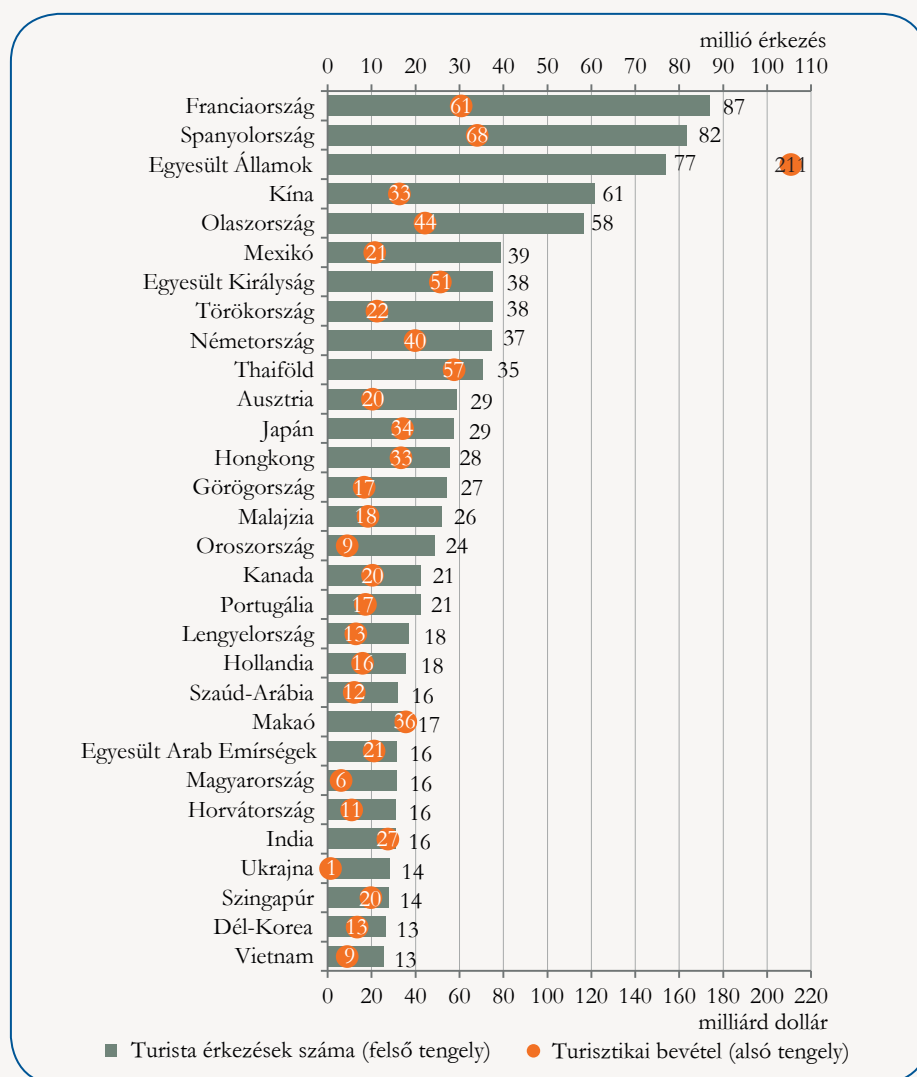
4. Nemzetközi összehasonlítás

Az UNWTO 2018-as közlemény (UNWTO Tourism Highlights 2018) szerint 2017-ben a nemzetközi turista-beutazások (többnapos látogatók) száma 2010 óta a legnagyobb növekedését érte el. Az összes beérkezés 1326 millióra emelkedett, ez 7%-kal több az előző évhez képest. Minden második utazás célpontja az európai, csaknem minden negyediké pedig az ázsiai régió. A nemzetközi beutazások száma növekedett minden kontinensen az előző évhez mérten, legnagyobb mértékben Afrikában, 9%-kal. Az UNWTO közleménye szerint az utóbbi években javult turizmusban a biztonságérzet, és a tartós utazási igények miatt nőtt az utazások száma. India bekerült a népszerű desztinációk közé került, jelentős bevétel növekedést könyvelhetett el (22%), és Törökország is jelentősen növelte árbevételét (20%). Közép- és Kelet-Európában a turisztikai látogatások száma 5,3%-kal emelkedett 2017-ben. Sok célország, így többek között Örményország, Azerbajdzsán és Moldova ötödével több turistát fogadott.

A nemzetközi turisztikai bevételek reálértéken 4,9%-kal nőttek 2017-ben világszerte, értékük elérte az 1340 milliárd dollárt.

11. ábra

A turisztikai beutazások száma és bevételei egyes országokban, 2017*

* Az országlista 21 európai, 2 amerikai, 3 ázsiai, 2 afrikai és 2 közel-keleti-államot tartalmaz, amelyek a legtöbb beutazó forgalmat jelentették.

A többnapos látogatások célállomásaként – megelőzve Spanyolországot és az Egyesült Államokat – Franciaország vezeti a rangsort (87, 82 és 77 millió érkezés), a bevételek azonban fordított sorrendben alakulnak (61, 68, és 211 milliárd dollár). Érdekes, hogy a turisztikai bevétel az Egyesült Államokban háromszor annyi, mint a legtöbb utast vonzó Franciaországban.

5. Mellékletek

5.1. Összefoglaló adatok

Mutatók	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ^{a)}	2017
Külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai, milliárd forint (1)	828	847	841	891	1 070	1 235	1 292	1 386
Lakosság turisztikai kiadásai, milliárd forint (2)	545	574	580	559	621	654	565	615
Magyarországi turisztikai fogyasztás, (1.+2.) milliárd forint	1 373	1 421	1 420	1 450	1 691	1 889	1 857	2 001
Külföldre utazók turisztikai kiadásai, milliárd forint	506	495	460	467	536	588	688	754
Összes turisztikai kibocsátás, milliárd forint	2 969	3 183	3 167	3 419	3 789	4 162	4 485	4 959
Turisztikai ágazatok összes hozzáadott értéke alapján, milliárd forint	1 223	1 334	1 396	1 558	1 747	1 884	2 041	2 216
Foglalkoztatottság a turizmusra jellemző ágazatokban, ezer fő ^{b)}	317	331	338	346	368	412	428	418
Bruttó állóeszköz-felhalmozás a turizmusra jellemző ágazatokban, milliárd forint ^{a)}	241	225	232	288	517	534	511	717
Turizmusra jellemző ágazatok összes kibocsátásának aránya a nemzetgazdaság összeséből, %	5,4	5,5	5,5	5,6	5,8	6,1	6,3	6,5
multiplikátorral növelt értéke, %	8,7	8,9	8,9	9,0	9,3	9,6	9,9	10,2
Turizmusra jellemző ágazatok összes hozzáadott értékének aránya a nemzetgazdaság összeséből, %	5,4	5,6	5,8	6,1	6,4	6,5	6,7	6,7
multiplikátorral növelt értéke, %	8,7	9,0	9,3	9,6	10,3	10,3	10,6	10,6
Foglalkoztatottság a turizmusra jellemző ágazatokban a nemzetgazdasághoz képest, % ^{b)}	8,6	9,0	9,2	9,1	9,2	10,0	10,0	9,6
multiplikátorral növelt értéke, %	11,3	11,9	12,1	12,0	12,1	13,2	13,2	12,5
Bruttó állóeszköz-felhalmozás a turizmusra jellemző ágazatokban a nemzetgazdasághoz képest, % ^{a)}	4,5	4,2	4,3	4,8	7,4	7,1	7,5	8,5
Turisztikai fogyasztás aránya a belföldi kínálatban, %	1,8	1,8	1,8	1,7	1,8	2,0	1,9	1,9

^{a)} Revidált adatok a bruttó állóeszköz-felhalmozás táblában (2010–2013), valamint a 2016-os adatokban.

^{b)} Egyenértékes. Az egyenértékes (teljes munkaidősre átszámított) létszám a referenciaidőszak (jelen esetben egy év) alatt ledolgozott órák számának, illetve ugyanazon időszak alatt a teljes munkaidőben dolgozók által teljesített átlagóraszámnak a hányadosa.

5.2. Turizmus-szatellittáblák listája

1. Külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai a látogatók csoportja szerint
2. A lakosság turisztikai kiadásai a látogatók csoportja szerint
3. Külföldre utazók turisztikai kiadásai a látogatók csoportja szerint
4. A magyarországi turisztikai fogyasztás a látogatók csoportjai szerint
- 5–6. Turizmus és más ágazatok termelési számlái (alapáron)
7. Foglalkoztatottság a turizmusra jellemző ágazatokban
8. Bruttó állóeszköz-felhalmozás a turizmusra jellemző ágazatokban
10. Nem pénzügyi mutatók

5.3. A turisztikai ágazatok kategóriái

Nemzetközileg ajánlott csoportosítások

IRTS / TSA: RMF turisztikai ágazatok	ISIC Rev.4 ^{a)}	NACE Rev.2 (TEÁOR'08) ^{b)}	Leírás (TEÁOR'08)
1. Szálláshely-szolgáltatás ^{c)}	5510	5510	Szállodai szolgáltatás
		5520	Üdülési, egyéb átmeneti szálláshely-szolgáltatás
	5520	5530	Kempingszolgáltatás
	5590	5590	Egyéb szálláshely-szolgáltatás
2. Vendéglátás	5610	5610	Éttermi, mozgó vendéglátás
	5629	5629	Egyéb vendéglátás
	5630	5630	Italszolgáltatás
3. Vasúti személyszállítás	4911	4910	Helyközi vasúti személyszállítás
4. Közúti személyszállítás	4922	4932	Taxis személyszállítás
		4939	Egyéb szárazföldi személyszállítás
5. Vízi forgalmi személyszállítás	5011	5010	Tengeri személyszállítás
	5021	5030	Belvízi személyszállítás
6. Légiforgalmi személyszállítás	5110	5110	Légi személyszállítás
7. Személygépjármű kölcsönzése	7710	7711	Személygépjármű kölcsönzése
		7712	Gépjárműkölcsönzés (3,5 tonna fölött)
8. Utazási irodák, utazás-szervezői és egyéb foglalkozási tevékenység	7911	7911	Utazásközvetítés
	7912	7912	Utazásszervezés
	7990	7990	Egyéb foglalás
9. Kulturális szolgáltatások	9000	9001	Előadó-művészet
		9002	Előadó-művészetet kísérő tevékenység
		9003	Alkotóművészet
		9004	Művészeti létesítmények működtetése
	9102	9102	Múzeumi tevékenység
		9103	Történelmi hely, építmény, egyéb látványosság működtetése
	9103	9104	Növény-, állatkert, természetvédelmi terület működtetése
10. Sport- és szabadidős tevékenység	7721	7721	Szabadidős eszköz, sporteszköz kölcsönzése
	9200	9200	Szerencsejáték, fogadás
	9311	9311	Sportlétesítmény működtetése
		9313	Testedzési szolgáltatás
	9321	9321	Vidámpark, szórakoztatóipari tevékenység
	9329	9329	Egyéb szórakoztatás, szabadidős tevékenység

Nemzeti kategóriák

11. Gyógyfürdő-szolgáltatás	9604	Fizikai közérzetet javító szolgáltatás
	8690	Egyéb humán egészségügyi ellátás
12. Szállítást kísérő tevékenység	5221	Szárazföldi szállítást kiegészítő szolgáltatás
	5222	Vízi szállítást kiegészítő szolgáltatás
	5223	Légi szállítást kiegészítő szolgáltatás

^{a)} Forrás: IRTS 2008 – Draft Compilation Guide (November 2010) – nem publikált.

^{b)} Forrás: fordítókulcs ISIC Rev.4 – NACE Rev.2 (<http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regso.asp?Ci=70>).

^{c)} Második otthonszolgáltatás (TEÁOR'08 - 6810, 6820) adat nem érhető el.

5.4. Fogalmak

- **Turizmus-szatellitszámlák (Tourism Satellite Accounts)**

A nemzeti számlák rendszerének egyik szatellitszámlája, összeállításának célja a turizmus keresleti és kínálati oldalának megfigyelése, valamint a turizmusszektor teljesítményének mérése, amellyel hozzájárul a gazdaság egészéhez. A számbavétel kiterjed a látogatók utazáshoz kapcsoló áru- és szolgáltatáskeresletére, a gazdaságon belül a turizmushoz kapcsolódó áru- és szolgáltatáskínálatra, illetőleg a turisztikai kínálat más gazdasági tevékenységekre tovagyrűző hatására is.

- **Látogató (Visitor)**

Látogató az a személy, aki kevesebb, mint 12 hónapot tartózkodik a meglátogatott helyen, és fő úti célja bármely tevékenység, kivéve olyan, amelyért a meglátogatott helyen javadalmazásban részesül. (Az utazó ugyanezt jelenti.)

- **Turista és egynapos látogató (Tourist and same-day visitor)**

A látogató (belföldi vagy külföldi), ha utazása tartalmaz eltöltött vendégéjszakát, turistának minősül (többnapos látogató), különben pedig kirándulónak (egynapos látogató).

- **Külföldiek magyarországi turizmusa (Inbound tourism)**

A nem rezidens látogató magyarországi utazásai, más néven: beutazó turizmus.

- **Lakossági turizmus (Domestic tourism)**

Tartalmazza a rezidens látogató magyarországi utazásait, akár hazai, akár külföldi utazás részeként, más néven: belföldi turizmus.

- **Külföldre utazók turizmusa (Outbound tourism)**

A rezidens látogató Magyarországon kívüli tevékenysége, más néven: kiutazó turizmus.

- **Magyarországi turizmus (Internal tourism)**

Tartalmazza a külföldiek magyarországi utazásait és a lakossági turizmust, vagyis a rezidens és a nem rezidens látogatók tevékenysége Magyarországon, belföldi vagy nemzetközi utazás részeként, más néven: hazai turizmus.

- **Turisztikai kiadások (Tourism expenditure)**

Az az összeg, amelyet fogyasztási cikkek és szolgáltatások beszerzésére, értéktárgyak saját használatba vételére vagy ajándékozássra fizettek ki a turisztikai utazás során. Magában foglalja mind a saját, mind a mások által térített költségeket.

- **Turisztikai cél (Touristic motivation)**

Üdülés, városnézés, természetjárás, rokon, barát meglátogatása, gyógykezeltetés, egészségmegőrzés, konferencián részvétel, kulturális vagy sportesemény, üzleti út, vadászat, vallási zarándoklat, rendezvénylátogatás vagy egy éven belüli tanulás stb.

- **Nem turisztikai cél (Non-touristic motivation)**

Munkavégzés, napi ingázás, munkába járás és az egy évnél hosszabb idejű tanulás.

- **Ágazati Kapcsolatok Mérlege (ÁKM)**

A nemzetgazdaság ágazatai közötti termelési kapcsolatokat, valamint a termelés és a végső felhasználás strukturális kapcsolatát leíró tábla.

- **Turisztikai (közvetlen) hozzáadott érték (Tourism direct gross value added)**

Azon turisztikai és kapcsolódó ágazatok által generált hozzáadott érték, amelyek közvetlenül hozzájárulnak a magyarországi turisztikai fogyasztáshoz. A közvetlen kifejezés arra utal, hogy a

turizmus-szatellitszámlák csak a hozzáadott értéket mérik (a turisztikai és kapcsolódó ágazatokban) a látogatók fogyasztásának eredményeképp, és figyelmen kívül hagyják a közvetett és az indukált hatást, melyet a fogyasztás generálhat.

- **Lakosság turisztikai kiadásai (Domestic tourism expenditure)**

A hazai látogatók itthoni turisztikai költségei mellett tartalmazza a külföldre utazók költségét is. A gazdasági haszon nem köthető mindig az utazás alatt látogatott helyhez. Nem minden nemzetközi utazási költség merül fel külföldön, különösképp, mivel egy szolgáltatást meg lehet rendelni hazai vagy külföldi cégtől is (pl. nemzetközi szállítási cég vagy „en route”, azaz úton felmerülő költségek esetén).

- **Turisztikai fogyasztás (Tourism consumption)**

A turisztikai fogyasztás megegyezik a turisztikai kiadással. Tehát az az összeg, amelyet fogyasztási cikkek és szolgáltatások beszerzésére, értékek, tárgyak saját használatba vételére vagy ajándékozásra fizettek ki a turisztikai utazás során, és amely magában foglalja mind a saját, mind a mások által térített költségeket, megfelel azoknak a pénzügyi tranzakcióknak, amelyek tartalmazzák még a második otthon (nyaraló) és a szociális transzferek fogyasztását, illetve más beszámított fogyasztást is.

- **Magyarországi turisztikai fogyasztás (Internal tourism consumption)**

Rezidensek és nem rezidensek turisztikai fogyasztása Magyarországon. A rezidens (lakossági) fogyasztás tartalmazza a háztartások turisztikai fogyasztását és a munkáltatók üzleti útra fordított kiadásait.

- **Bruttó állóeszköz-felhalmozás (Gross fixed capital formation)**

A bruttó állóeszköz-felhalmozás a rezidens termelők adott időszak alatti állóeszköz beszerzésének és eladásának egyenlege, plusz a nem termelt állóeszközöknek (pl. föld) a termelő- vagy a gazdasági egységek termelőtevékenységének eredményeként bekövetkező bizonyos értéknövekedése. Az állóeszközökhöz olyan termelt eszközök tartoznak, amelyeket több mint egy éven át használnak a termelésben.

- **Utazás (Trip)**

Személy által megtett út, amely során a személy elindul a szokásos környezetéből egy másik helyre, ameddig vissza nem tér megszokott lakóhelyére. Körutazás esetén az utazás a különböző helyeken tett látogatásokból áll össze. **Turisztikai** célú utazás a látogató által megtett szabadidős és/vagy üzleti céllal tett út. Az **egynapos** utazás olyan út, amely nem tartalmaz vendégéjszakát. A **többnapos turisztikai utazás** magába foglal minimum egy eltöltött vendégéjszakát.

- **Alkalmazott**

Alkalmazott a vállalkozásnál, költségvetési, társadalombiztosítási, illetve nonprofit szervezetnél, egyéni vállalkozónál rendszeres jövedelemszerző munkával rendelkező munkavállaló, beleértve a szezonális munkást, a vonatkozási héten munkát végző alkalmi munkást, a dolgozó diákokot.

- **Foglalkoztatott**

Foglalkoztatott, aki a referenciaidőszakban (ún. vonatkozási héten), legalább 1 óra, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy munkájától csak átmenetileg (szabadság, betegség stb. miatt) volt távol.

- **Egyenértékes létszám**

Az egyenértékes (teljes munkaidősre átszámított) létszám a referenciaidőszak (jelen esetben egy év) alatt ledolgozott órák számának, valamint ugyanazon időszak alatt a teljes munkaidőben dolgozók által teljesített átlagóraszámnak a hányadosa. (A ledolgozott munkaórák számánál mind a fő, mind pedig a további munkaviszonyban teljesített időt figyelembe veszik, függetlenül attól, hogy azt teljes vagy részmunkaidős foglalkoztatás keretében végezték.)

Jelmagyarázat

- = A jelenség nem fordul elő.
- .. = Az adat nem ismeretes.
- + = Előzetes adat.

Összeállította:
Tóth Tímea

Közreműködött:
Andrási Zsolt, Bada Csilla, Csaba Erika, Cseh Tímea, Csiszérné Palkó Rita,
Forgon Mária, Kaszás Krisztina, Klimó Petra, Kovács Csaba, Kovács Máté,
Liszkainé Demeter Andrea, Simonné Horváth Gabriella, Strömpl Péter,
Szilágyi Gábor, Tóth Bernadett, Valkó Gábor, Váradi Leventéné, Záhonyi Márta

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjen velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789